

*Loistava menneisyys,
valoisa tulevaisuus!*

**Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisy ja
siihen puuttumisen suunnitelma
LV 2019-2022**

Joulukuu 2019

JOHDANTO

Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Seksuaalinen häirintä rikkoo tätä perusoikeutta ja voi aiheuttaa monia kielteisiä seurauksia erityisesti lasten ja nuorten kehitykselle. Kuten yhteiskunnassa yleensä, seksuaalista häirintää esiintyy myös kouluissa ja oppilaitoksissa. Jokainen kouluuyhteisön jäsen voi omalla toiminnallaan edistää lasten ja nuorten koskemattomuutta ja hyvinvointia toimimalla aktiivisesti seksuaalisen häirinnän ennalta ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Kouluterveyskyselyn (2017) mukaan seksuaalisen häirinnän kokemukset lisääntyvät perusopetuksen yläluokille siirryttäessä ja samanaikaisesti ilmiö sukupuolittuu voimakkaasti. Perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisista pojista 12 % ja tytöistä 30 % oli viimeisen vuoden aikana kokenut seksuaalista häirintää eli kehoa tai seksuaalisuutta loukkaavaa kiusaamista, nimittelyä tai arvostelua tai seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua. Seksuaalisen häirinnän kokemusten yleisyydessä ei tapahdu suuria muutoksia siirryttäessä toiselle asteelle. Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten pojista 8 %:lla ja tytöistä 30 %:lla oli kokemuksia häirinnästä viimeisen 12 kuukauden ajalta.

Seksuaalisen häirinnän kokemukset ovat merkittävästi yleisempiä erityisryhmiin kuuluvilla kuten seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä edustavilla, ulkomaista syntyperää olevilla, toimintarajoitteisilla ja kodin ulkopuolelle sijoitetuilla nuorilla. Myös seksuaalisen väkivallan kokemukset olivat näillä lapsilla muita yleisempiä. Lisäksi näyttäisi siltä, että merkittävä osa näihin nuoriin kohdistuvasta seksuaalisesta häirinnästä tapahtuu oppilaitoksessa.

Ingmanedussa, Kulttuurialan ammattiopistossa on tavoitteena ennaltaehkäistä seksuaaliseen häirintään liittyviä ilmiöitä sekä varhaisen puuttumisen keinoin mahdollistaa turvallinen oppimisympäristö, jossa kaikki viihtyvät. On tärkeää, että jokainen oppilaitosyhteisöön kuuluva opiskelija ja siellä työskentelevä aikuinen on tietoinen seksuaalisesta häirinnästä ilmiönä, tunnistaa sen esiintymismuodot ja puuttuu välittömästi esiin tuleviin tilanteisiin. Oppilaitoksessa on tavoitteena luoda sellainen ilmapiiri, jossa uskalletaan kertoa kokemistaan loukkauksista joko suoraan kyseiselle henkilölle tai ainakin jollekulle muulle. Tärkeää on muistaa, että häirintään voidaan puuttua, eikä kenenkään pidä jäädä kokemuksensa kanssa yksin. Häirintä tehdään mahdolliseksi, jos kukaan ei välitä siitä, mitä ympärillä tapahtuu. Ingmanedussa seksuaaliseen häirintään puuttumisessa noudatetaan nollatoleranssia.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	2
1 MITÄ ON SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ?	4
2 SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ JA LAKI	4
2.1 HÄIRINTÄ TASA-ARVOILAISIA	4
2.2 SEKSUAALINEN AHDISTELU RIKOSLAISIA.....	5
2.3 OIKEUS TURVALLISEEN OPISKELUYMPÄRISTÖÖN	5
3 SEKSUAALISEN HÄIRINNÄN EHKÄISEMINEN JA SIIHEN PUUTTUMINEN	7
4 VASTUUALUEET JA TEHTÄVÄT.....	8
5 TOIMINTAOHJEET JA SEURANTA	13
6 YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA VIRANOMAISTEN KANSSA.....	16
7 TIEDOTTAMINEN JA PEREHDYTTÄMINEN	16
8 SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN, SEURANTA JA ARVIOINTI	16
LÄHTEET.....	17

1 MITÄ ON SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ?

Lapseen ja nuoreen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Seksuaaliseen häirintään yhdistyy usein vallankäytön motiiveja ja vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikokseksi. Häirinnälle on tyyppillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- *seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet*
- *epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset*
- *epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp-, Snapchat- yms. viestit, tekstiviestit, sähköpostit, puhelinsoitot*
- *fyysinen koskettelu ja lähentely*
- *sukupuolilyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset*
- *seksuaalirikos kuten raiskaus, sen yritys tai seksuaalinen ahdistelu*

Käsitys fyysisen vuorovaikutuksen muodoista ja sopivista rajoista on kulttuuri- ja yksilökohtaista. Monessa tilanteessa fyysinen läheisyys ilmentää välittämistä ja huolenpitoa sekä luo turvallisuudentunnetta. Monien oppiaineiden, kuten liikunnan ja käsityön, opetukseen ja kasvatukseen kuuluu, että opettaja tai opiskelija voivat koskettaa toista opiskelijaa. Olennaista on, että fyysinen kosketus ei seksualisoidu eikä sen kohde koe sitä kiusallisena, pakottavana tai epämiellyttävänä. Vuorovaikutuksen sopivuuden arvioinnissa opiskelijan oma kokemus on tärkein. Esi-merkiksi opettajan pitää olla sensitiivinen sen suhteen, kokeeko opiskelija opettajan kosketuksen, kuten taputuksen olkapäälle, mieluisana vai ei-toivottuna.

2 SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ JA LAKI

2.1 HÄIRINTÄ TASA-ARVOLAISIA

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä ovat tasa-arvolain mukaan syrjintää ja sellaisena kiellettyä.

Tasa-arvolain mukainen häirinnän kielto koskee seksuaalista sekä sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa häirintää. Tutkimusten mukaan seksuaalivähemmistöt ja erityisesti transseksuaalit

joutuvat usein häirinnän kohteeksi. Sen vuoksi sukupuoli-identiteettiä ja sukupuolen ilmaisua koskeva laajennus lisättiin lakiin vuonna 2014.

Tasa-arvolain mukaisen syrjinnän ei tarvitse olla tahallista, vaan lain mukaan siinä arvioidaan toiminnan vaikutuksia. Siten esimerkiksi hauskaksi tarkoitettu huumorikin voi olla häirintää, jos sen todelliset vaikutukset ovat syrjiviä. Häirinnän vaikutukset on täsmennetty laissa siten, että häirintää on toiminta, joka luo uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai ahdistavan ilmapiirin. Siten mikä tahansa yksittäinen vitsi ei ole häirintää, vaan toiminnan täytyy olla jossain määrin jatkuvaa ja vakavaa, jotta tällainen ilmapiiri voi syntyä.

Kohteen suhtautumisella on merkitystä, sillä käytöksen täytyy olla ei-toivottua. Usein sanallinen käyttäytyminen voi olla tulkinnanvaraista. Joku voi kokea sen häiritseväksi, kun taas toisen tarkoitus on olla hauska. Tällöin on tarpeen ilmaista se, että käytös on ei-toivottua.

2.2 SEKSUAALINEN AHDISTELU RIKOSLAISSA

Seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaava teko on rangaistava.

Vuonna 2014 rikoslakiin tuli säännös seksuaalisesta ahdistelusta. Sen mukaan koskettelemalla tehty, seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaava teko on rangaistava. Rangaistus voi olla sakko tai korkeintaan kuusi kuukautta vankeutta. Käytännössä seurauksena on yleensä sakkoa. Rikoslaisissa on myös seksuaaliseen tekoon pakottamista koskeva säännös, joka voi tulla sovellettavaksi silloin, kun teon kohteena olevalla henkilöllä ei ole mahdollisuutta päästä pois tilanteesta. Sen maksimirangaistus on kolme vuotta vankeutta.

Sanallinen ahdistelu ei kuulu seksuaalisen ahdistelun rikostunnusmerkistöön. Se voi kuitenkin täyttää kunnianloukkauksen tai laittoman uhkauksen tunnusmerkistön. Kunnianloukkaus kohdistuu toisen henkilön yksilöön ja ominaisuuksiin, eikä se suoranaisesti ota huomioon seksuaaliseen ahdisteluun liittyvää yleisempää seksuaalisen vallan käyttöä.

Toisin kuin muut seksuaalirikokset, seksuaalisen ahdistelun tutkiminen ja vieminen oikeuteen edellyttävät sen kohteen tekemää syytepyyntöä. Samoin kunnianloukkaus ja laitton uhkaus ovat pääsääntöisesti tällaisia asianomistajarikoksia. Vain erityisen painavista syistä syyte voidaan nostaa viran puolesta.

2.3 OIKEUS TURVALLISEEN OPISKELUYMPÄRISTÖÖN

Yhdenvertaisuuslaki kieltää häirinnän yhdenvertaisuuslain mukaisten syrjintäperusteiden, kuten alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen, kielen, uskonnon, vammaisuuden tai terveydentilan, perusteella. Yhdenvertaisuuslain mukaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos sen välityksellä luodaan henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Seksuaalinen häirintä loukkaa opiskelu- ja työrauhaa sekä yksilönvapautta ja itsemääräämisoikeutta. Kaikilla opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjällä on puolestaan velvollisuus taata turvallinen opiskeluympäristö. Koulutuksen järjestäjän velvollisuus ei koske vapaa-aikaa eikä koulumatkoja.

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön kattaa sen ajan, jolloin opiskelija osallistuu tutkinnon perusteiden tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan oppilaitoksessa tai sen ulkopuolella. Tämä koskee myös ammatillisessa koulutuksessa työpaikalla tapahtuvaa osaamisen hankkimista sekä kansainvälistä toimintaa kuten opiskelijoiden liikkuvuusjaksoja ulkomailla.

Työnantaja tai koulutussopimustyöpaikan tarjoaja vastaa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä koulutuksessa opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työturvallisuuslaissa säädetään. Myös työpaikan tulee olla turvallinen opiskeluympäristö. Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa työnantajalle tai koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle edellä tarkoitettua työturvallisuusvastuusta.

Kun työnantaja saa tiedon, että työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, työnantajalla on velvollisuus ryhtyä käytettävissään olevin keinoin toimiin epäkohdan poistamiseksi. Häirinnällä ja epäasiallisella kohtelulla tarkoitetaan myös sukupuolista häirintää. Työnantajan tulee pyrkiä selvittämään tapahtumien kulku ja noudattaa johdonmukaisia toimia ja ratkaisuja suhteessa työntekijöihinsä. Myös tasa-arvolaki velvoittaa työnantajaa huolehtimaan mahdollisuuksien mukaan siitä, ettei työntekijä joudu seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Kiellettyinä syrjintänä pidetään tasa-arvolain mukaan sitä, että työnantaja laiminlyö laissa säädetyt veloitteensa seksuaalisen häirinnän tai ahdistelun poistamiseksi.

Mikäli työpaikalla tai koulutussopimustyöpaikalla tapahtuu opiskelijaan kohdistuvaa seksuaalista häirintää, tiedon haltijalla on oikeus salassapidon estämättä antaa opiskelijan terveydentilaa tai toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja oppilaitoksen rehtorille tai johtajalle ja oppilaitoksen turvallisuudesta vastaavalla muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi.

Opetustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu:

- rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko tai
- sellainen rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Rikoslain 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja ovat muun muassa raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen ahdistelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta ja lapsen houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin. Sen lisäksi seksuaalinen häirintä voi olla kunnianloukkausrikos.

Säännöksessä tarkoitettu ja ilmoitusvelvollisuuden synnyttävä henkeen ja terveyteen kohdistuva rikos on muun muassa pahoinpitely. Seksuaalinen häirintä on oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvalle epäasiallista käytöstä, joka voi johtaa huomautukseen, varoitukseen tai palvelussuhteen päättämiseen.

Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävässään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

3 SEKSUAALISEN HÄIRINNÄN EHKÄISEMINEN JA SIIHEN PUUTTUMINEN

Turvallisuuden ja arvokkuuden kokemukset luovat perustaa sille, että opiskelija oppii arvostamaan itseään. Yhtä merkittävää on kokemus kuulluksi tulemisesta, osallisuudesta ja mahdollisuudesta liittyä yhteisön hyvinvoinnin rakentamiseen yhdessä toisten kanssa. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseen ja muihin sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ja ympäristöä arvostaen.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta luo turvallisuutta ja edistää opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Oppilaitoksen toimintakulttuuri vaikuttaa kaikkiin sen piirissä oleviin. Oppilaitoksen henkilöstön tavassa toimia välittyy yhteisön arvoja ja asenteita opiskelijoille. Näin esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät opiskelijoille. Toimintakulttuurin vaikutusten yhteinen pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja muuttaminen ovat välineitä oppilaitoksen toimintakulttuurin kehittämisessä.

Ammatillisessa koulutuksessa yhteisiin tutkinnon osiin sisältyy osaamistavoitteina toista ihmistä kunnioittava ja hyvinvointia edistävä arvomaailma ja toimintatapa, joihin seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyn voidaan katsoa sisältyvän. Nämä osaamistavoitteet sisältyvät yhteiskunta- ja työelämäosaaminen -tutkinnon osaan. Oppilaitoksen toimintakulttuuria kehitetään lisäämällä yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa mm. edellä mainittujen opintojen kautta.

Psyykkisestä, sosiaalisesta ja fyysisestä turvallisuudesta huolehtiminen ja opiskelijoiden suojeleminen on ensisijaisesti oppilaitoksen henkilöstön tehtävä.

Kaikkien Ingmanedu Kulttuurialan ammattiopiston opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Hyvinvoinnin edistäminen tarkoittaa velvollisuutta ennaltaehkäisevään työhön sekä velvollisuutta puuttua havaitsemiinsa häirintä- ja ongelmatilanteisiin. Jokainen kouluyhteisön jäsen voi omalla toiminnallaan edistää lasten ja nuorten koskemattomuutta ja hyvinvointia toimimalla aktiivisesti seksuaalisen häirinnän poistamiseksi.

Oppilaitoksessa tulee myös rohkaista opiskelijoita ilmoittamaan havaitsemastaan tai kohtamastaan seksuaalisesta häirinnästä henkilöstöön kuuluvalle. Ilmiön yhteinen käsitteleminen ja pohtiminen etukäteen auttaa lapsia ja nuoria tunnistamaan häirintätilanteet, ja samalla he oppivat toimimaan myös ahdistaviksi tai vaikeiksi kokemisissaan tilanteissa. Yhteistyö kulttuurin luomisessa niin oppilaitoksen henkilöstön kuin opiskelijakunnan ja huoltajien kanssa on tärkeää.

Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä Ingmanedussa:

- *suunnitelma häirinnän ehkäisemiseksi on Wilmassa kaikkien saatavilla*
- *henkilöstö koulutetaan ja perehdytetään suunnitelman sisältöihin*
- *menettelyohjeet ja yhteiset pelisäännöt käydään läpi uusien opiskelijoiden kanssa*
- *häirinnästä aiheutuvista seuraamuksista tiedotetaan*
- *aiheesta keskustellaan avoimesti tietoisuuden lisäämiseksi*
- *jokainen puuttuu välittömästi havaitsemiinsa häirintätilanteisiin*
- *häirinnän esiintyvyyttä seurataan vuosittain tasa-arvokyselyllä*
- *muutokset dokumentoidaan ja tarvittavista toimenpiteistä sovitaan päivityksen yhteydessä*

4 VASTUUALUEET JA TEHTÄVÄT

4.1 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄ

Koulutuksen järjestäjä vastaa yleisesti oppilaitoksen toiminnan lainmukaisuudesta ja resurssien riittävyydestä. Vastuu edellyttää oppilaitoksen toiminnan ohjausta ja valvontaa sekä havaittuihin epäkohtiin ja laiminlyönnteihin puuttumista. Koulutuksen järjestäjän vastuulla on huolehtia opiskelijoiden yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja siihen liittyvien yhteisten toimintamallien kehittämisestä järjestäjätasolla.

Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja häirintään puuttumiseksi koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että:

- säätiön sekä hallinto-, opetus- ja muun henkilöstön toimivalta ja tehtävät on määritelty hallinto- ja johtosäännöissä sekä yhteistyö eri viranomaisten kesken on suunniteltu ja sovittu
- lakisääteiset ryhmät, kuten opiskeluhoollon ohjausryhmä ja oppilaitoskohtaiset opiskeluhooltoryhmät, on asetettu ja niiden jäsenet nimetty
- lakisääteiset suunnitelmat ja säännöt, kuten oppilaitoskohtaiset opiskeluhooltosuunnitelmat ml. väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän vastainen suunnitelma, tasa-arvosuunnitelma, yhdenvertaisuussuunnitelma ja järjestyssäännöt, on hyväksytty ja ne ovat sisällöltään säädösten ja määräysten mukaiset ja ajantasaiset sekä niiden toteutumista seurataan
- edellä mainitut suunnitelmat ja säännöt sisältävät riittävän täsmälliset määräykset seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja häirintään puuttumiseksi
- oppilaitoksen työturvallisuudesta huolehditaan ja työterveyshuolto järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla
- opiskeluhoolto järjestetään yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoolto- palveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus
- opiskeluhoollon toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistutaan opiskeluhoollon ulkopuoliseen arviointiin
- opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonta toteutuu yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa
- oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan yhteistyössä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken, niitä seurataan ja niistä raportoidaan
- yli kolmen kuukauden ajaksi saman vuoden aikana nimettävistä alaikäisten opiskelijoiden kanssa työskentelevistä rehtoreista, opettajista ja muusta henkilöstöstä pyydetään rikosrekisteriote (työntekijä hankkii otteen)
- henkilöstölle annetaan riittävästi koulutusta ja perehdytystä
- oppilaitoksille annetaan muut tarvittavat ohjeet seksuaalisen häirinnän tunnistamiseksi sekä häirintään puuttumiseksi ja siihen liittyviksi ilmoitus- ja muiksi menettelyiksi
- säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan
- oppilaitoksille voidaan osoittaa tarvittaessa tukea yksittäisten häirintätapausten selvittämiseksi ja taho, jolta tukea voidaan pyytää, on nimetty ja tiedotettu oppilaitoksille.

4.2 REHTORI

Rehtori vastaa johtamansa oppilaitoksen toiminnan lainmukaisuudesta ja koulutuksen järjestäjän asettamien tavoitteiden sekä määräysten ja ohjeiden noudattamisesta. Rehtori toimii oppilaitoksessa työskentelevien opettajien ja muun henkilöstön esimiehenä ja työntekijän edustajana. Rehtori vastaa viime kädessä johtamansa oppilaitoksen opiskeluympäristön turvallisuudesta. Vastuu edellyttää henkilöstön ohjausta ja valvontaa sekä havaittuihin epäkohtiin ja rikkeisiin puuttumista.

Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja häirintään puuttumiseksi rehtori vastaa siitä, että:

- opetus- ja muun henkilöstön toimivalta ja tehtävät on määritetty
- oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä on asetettu ja sen jäsenet nimetty ja että ryhmän toimintaa valvotaan
- oppilaitoskohtaiset suunnitelmat ja säännöt, kuten opetussuunnitelma, oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma, tasa-arvosuunnitelma, yhdenvertaisuussuunnitelma ja järjestyssäännöt, on hyväksytty ja ne ovat sisällöltään säädösten ja määräysten mukaiset ja ajantasaiset sekä niiden toteutumista seurataan
- edellä mainitut suunnitelmat ja säännöt sisältävät riittävän täsmälliset määräykset seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja häirintään puuttumiseksi
- oppilaitoksen ja työssäoppimispaikkojen työturvallisuudesta huolehditaan ja työterveyshuolto järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla
- yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito järjestetään lainsäädännön mukaisesti
- yhteistyössä opiskeluterveydenhuollosta vastaavien tahojen kanssa oppilaitoksen ja muiden oppimisympäristöjen terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan, niitä seurataan ja niistä raportoidaan
- yli kolmen kuukauden ajaksi saman vuoden aikana rehtorin nimeämistä alaikäisten opiskelijoiden kanssa työskentelevistä opettajista ja muusta henkilöstöstä pyydetään rikosrekisteriote (työntekijä hankkii otteen)
- henkilöstölle annetaan riittävästi koulutusta ja perehdytystä
- henkilöstölle annetaan muut tarvittavat ohjeet seksuaalisen häirinnän tunnistamiseksi sekä häirintään puuttumiseksi ja siihen liittyviksi ilmoitus- ja muiksi menettelyiksi
- säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta valvotaan
- opiskelijoille ja näiden huoltajille tiedotetaan, miten seksuaaliseen häirintään puututaan ja keille voi ilmoittaa, mikäli seksuaalista häirintää ilmenee
- jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvaa:
 - tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta – jos häirintä on vakavaa tai jos lievempi häirintä jatkuu selvittelyn jälkeen, tehdään tarvittavat palvelussuhdetta koskevat päätökset (varoitusta ja viime kädessä palvelussuhteen päättäminen)
- jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen opiskelijaa:
 - tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta – häirintään syyllistyneelle opiskelijalle määrätään kurinpitoseuraamus
- häirinnän kohteeksi joutunut ja häirintään syyllistynyt ohjataan yksilökohtaisten opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelujen tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin ja palvelujen vaikutuksia seurataan
- alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistunut seksuaalirikosepäily ilmoitetaan poliisille ja lastensuojeluun
- opiskelijoita varten valmistellaan muistilista oppilaitoksen toimintatavoista seksuaaliseen häirintään puuttumiseksi (ml. yhteystiedot), joka voidaan sijoittaa esimerkiksi ilmoitustaululle tai sähköiseen järjestelmään.

4.3 OPETTAJA

Opettaja antaa tutkinnon perusteiden mukaista opetusta, kasvatusta ja ohjausta. Opettajan tehtävänä on huolehtia luokastaan kokonaisuutena. Opettaja vastaa myös opetustyöhön liittyvästä turvallisuudesta, järjestyksestä ja ryhmän hyvinvoinnista. Opettaja seuraa ja tukee jokaisen opiskelijan yksilöllistä oppimista ja hyvinvointia.

Opettajan vastuisiin kuuluvat seuraavat asiat:

- osallistuu oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman ml. seksuaalista häirintää koskevan suunnitelman valmisteluun ja tuntee toimintatavat seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemisessä ja varhaisessa puuttumisessa
- osallistuu oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn oman tehtävänsä näkökulmasta sekä oman ryhmänsä tilanteen ja ilmapiirin tuntien
- on kiinnostunut opiskelijan kuulumisista ja keskustelee hänen kanssaan huolta herättävästä asiasta kahden kesken
- on tarvittaessa yhteydessä alaikäisen opiskelijan kotiin sekä keskustelee huolesta ja huoltajien näkemyksistä
- ilmoittaa rehtorille tietoonsa tulleesta oppilaitoksessa tapahtuneesta opiskelijaan kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä
- ilmoittaa alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistuneen seksuaalirikosepäilyn poliisille ja lastensuojeluun
- luo opetustilanteisiin turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin sekä huolehtii mm. tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamisesta osana laaja-alaista osaamista
- voi rajatusti konsultoida opiskeluhoillon henkilöstöä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoillon tarpeesta ja luovuttaa tässä yhteydessä salassapidon estämättä opiskeluhoillon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömiä tietoja
- ohjaa opiskelijan tarvittaessa opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin
- on velvollinen ottamaan yhteyttä opiskeluhoillon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa todetessaan palveluiden tarpeen sekä luovuttaa psykologille ja kuraattorille tuen tarpeen arvioimiseen salassapidon estämättä tarvittavat tiedot
- kutsuu tarvittaessa koolle yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän huomioiden kokoonpanon tapauskohtaisen harkinnan ja sen edellyttämän suostumuksen
- toteuttaa sukupuolitietoista opetusta
- seksuaalisen häirinnän ehkäisy aihealueena sisältyy monien oppiaineiden kuten yhteiskunnassa ja työelämässä toimimisen tutkinnon osan tavoitteisiin ja sisältöihin

4.4 OPPILAITOSKOHTAINEN OPISKELUHUOLTORYHMÄ

Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Se on kokoonpanoltaan monialainen, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Opiskeluhoitoryhmän työn kohteena on ryhmä, luokka, yhteisö ja opiskeluympäristö. Ryhmässä asioita käsitellään yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla.

Opiskeluhoitoryhmän vastuisiin kuuluvat tarvittavilta osin yhteistyössä rehtorin ja opettajien kanssa seuraavat asiat:

- luoda rakenteet ja toimintatavat yhteisölliselle ja ennalta ehkäisevälle työlle

- päättää yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän työn toteuttamisen edellyttämästä työn- ja vastuunjaosta opiskeluhuoltoryhmässä ja oppilaitoksen toimintarakenteiden kokonaisuudessa
- valmistella oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma yhdessä oppilaitoksen ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa
- valmistella ja päivittää muut opiskeluhuoltoja ja erilaisia ongelmatilanteita koskevat suunnitelmat ml. seksuaalisen häirinnän vastainen suunnitelma
- koota yhteisön hyvinvointia koskevaa tietoa eri lähteistä ml. seksuaalisen häirinnän esiintyvyys
- seurata ja arvioida yhteisön ja ryhmien hyvinvoinnin tilaa sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuutta
- huolehtia opiskelijoiden ja huoltajien osallisuudesta ryhmän toimintaan
- kartoittaa yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön edellyttämät keskeiset yhteistyötahot ja huolehtia heidän osallisuudestaan ryhmän työskentelyyn tarpeen ja käsiteltävien asioiden mukaisesti
- kuulla tarvittaessa asiantuntijoita
- huolehtia henkilöstön opiskeluhuollon sisältöjä koskevasta osaamisesta
- vastata opiskelijoiden, huoltajien, henkilöstön ja yhteistyötahojen perehdytyksestä opiskeluhuollon suunnitelmiin ja toimintatapoihin
- tiedottaa opiskeluhuollosta, sen toimintatavoista ja käytänteistä opiskelijoille, huoltajille, oppilaitoksen henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille
- tehdä tarvittavat kirjaukset ryhmässä käsitellyistä asioista hyvän hallintotavan mukaisesti
- kehittää ja arvioida opiskeluhuoltoryhmän omia toimintatapoja.

4.5 OPISKELUHUOLLON HENKILÖSTÖ

Opiskeluhuollon psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan ja lääkärin tehtäviin kuuluvat sekä yhteisöllinen että yksilökohtainen opiskeluhuoltotyö. Psykologin ja kuraattorin palvelut tukevat opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Opiskeluterveydenhuollossa edistetään opiskelijan tervettä fyysistä ja psyykkistä kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia ja opiskelukykyä. Opiskelijalle opiskeluhuollon palvelujen käyttö on aina vapaaehtoista.

Opiskeluhuollon palveluiden henkilöstön tehtäviin sisältyvät seuraavat asiat:

- tiedottaa omasta tehtävänkuvasta, saavutettavuudesta ja yhteystiedoista opiskelijoille, huoltajille ja oppilaitoksen henkilöstölle
- osallistua oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman ml. seksuaalista häirintää koskevan suunnitelman valmisteluun sekä siihen sisältyvien toimintatapojen sopimiseen
- osallistua oman erityisalansa asiantuntijana oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän työskentelyyn
- toteuttaa oppilaitoksen ennalta ehkäisevää ja yhteisöllistä työtä ryhmä-, luokka- ja yhteisötasolla sekä olla tarvittaessa oppilaitoksen muun henkilöstön tukena seksuaalisen häirinnän käsittelyssä luokassa tai yhteisössä
- selvittää tietoonsa tullutta seksuaalista häirintää sekä tarjota tukea, apua ja ohjata hoitoon opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaisesti
- tarjota opiskelijalle mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa seitsemän oppilaitoksen työpäivän kuluessa pyynnöstä tai asian ollessa kiireellinen, samana tai seuraavana oppilaitoksen työpäivänä
- ohjata opiskelija tarvittaessa saamaan muita opiskeluhuollon palveluja tai muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa
- tarjota opiskelijalle välitön yhteys opiskeluterveydenhuoltoon virka-aikaan
- tarjota opiskelijalle tarvittava sairaanhoito sekä mielenterveys- ja seksuaaliterveyspalvelut

- selvittää opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksissa opiskelijoiden mahdollisesti kohtaamaa seksuaalista häirintää, väkivaltaa tai sen uhkaa
- ilmoittaa alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistunut seksuaalirikosepäily poliisille ja lastensuojeluun
- arvioi ja ottaa huomioon opiskelijan itsenäisen asiakkuuden sekä opiskeluhuollossa tämän iän, kehitystason ja muiden edellytysten mukaisesti
- olla tarvittaessa yhteydessä opiskelijan huoltajiin huomioiden em. mahdollisen itsenäisen asiakkuuden ja sen edellyttämän suostumuksen yhteydenottoon
- tarjota muille opiskeluhuollon toimijoille (ml. opettajat) konsultatiivista tukea yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen arvioimiseksi ja opiskelijan tukemiseksi
- tuoda yleisellä tasolla keskusteluun yhteisössä tapahtunut seksuaalinen häirintä ja näin auttaa omalta osaltaan ennalta ehkäisemään sitä jatkossa.

4.6 OPISKELIJA

Opiskelijan on käyttäydyttävä asiallisesti ja kiusaamatta sekä vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuuden. Oppilaitosyhteisössä jokaisen toiminta vaikuttaa myös toisten kokemaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen.

Opiskelija voi kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- ole omalta osaltasi rakentamassa yhteisöä, jossa kaikkien on hyvä olla
- osallistu tarjotun mahdollisuuden mukaisesti opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun
- opiskelijakuntaa kuullaan ennen edellä mainittujen suunnitelmien ja määräysten vahvistamista
- jos havaitset seksuaalista häirintää tai joudut itse sen kohteeksi, ilmaise häiritsijälle, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyydä häntä lopettamaan
- jos et voi tai halua ottaa yhteyttä häiritsijään tai jos häirintä kielloista huolimatta jatkuu, ilmoita siitä opettajalle, luokanvalvojalle, psykologille, kuraattorille, terveydenhoitajalle, rehtorille tai muulle luotettavana pitämällesi oppilaitoksen aikuiselle, jolla on velvollisuus ryhtyä toimiin tietonsa tulleen häirinnän osalta
- kirjaa ylös jatkokäsittelyä varten aika ja paikka, jolloin häirintää on tapahtunut sekä se, keitä on ollut läsnä tilanteessa ja mitä tilanteessa tapahtui
- säilytä mahdolliset todisteet esim. some-, teksti- ja sähköpostiviestit
- ilmoita oppilaitoksen aikuiselle myös havaitsemasi muihin kohdistuva seksuaalinen häirintä
- käytä oikeuttasi opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluihin sekä opiskeluterveydenhuoltoon, kun tarvitset tukea tai apua
- opiskeluhuollon palvelujen käyttö on aina vapaaehtoista ja luottamuksellista (huom. eräissä tilanteissa ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun ja poliisille)
- opiskelijan toivomukset ja mielipiteet otetaan aina huomioon opiskeluhuollon toimenpiteissä ja ratkaisuissa iän, kehitystason ja muiden edellytysten mukaisesti
- myös alaikäisellä on opiskeluhuollossa itsenäinen asema suhteessa huoltajaan, jos opiskelija pystyy riittävästi arvioimaan käsiteltävänä olevaa asiaa ja ottamaan siitä itse vastuuta
- silloinkin, kun opiskelijalla on itsenäinen asiakkuus, hänen suostumuksellaan voidaan tehdä yhteistyötä huoltajien kanssa
- opiskeluhuollossa toimitaan aina opiskelijan edun mukaisesti ja painavasta syystä opiskelijalla on oikeus kieltää huoltajaansa osallistumasta opiskeluhuoltoasian käsittelyyn tai antamasta tälle asiansa koskevia tietoja

- opiskelijan kypsyyden ja päätöskyvyn sekä käsiteltävän asian laadun kieltotilanteessa arvioi sosi-aali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö

4.7 HUOLTAJA

Opetus ja kasvatusta järjestetään alaikäisen opiskelijan osalta yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Huoltajilla on ensisijainen vastuu nuorensa kasvatuksesta. Oppilaitos vastaa opiskelijoiden opetuksesta ja kasvatuksesta oppilaitosyhteisön jäsenenä.

Huoltajien tulee turvata nuorelle hyvä hoito ja kasvatusta sekä nuoren ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Nuorelle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä nuoren taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus. Nuorta tulee kasvattaa siten, että hän saa osakseen ymmärtämystä, tukea ja hellyyttä. Nuorta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.

Alaikäisen (vajaavaltaisen) puolesta puhevaltaa käyttää hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa. Viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muualla laillisella edustajallaan on kummallakin erikseen oikeus käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.

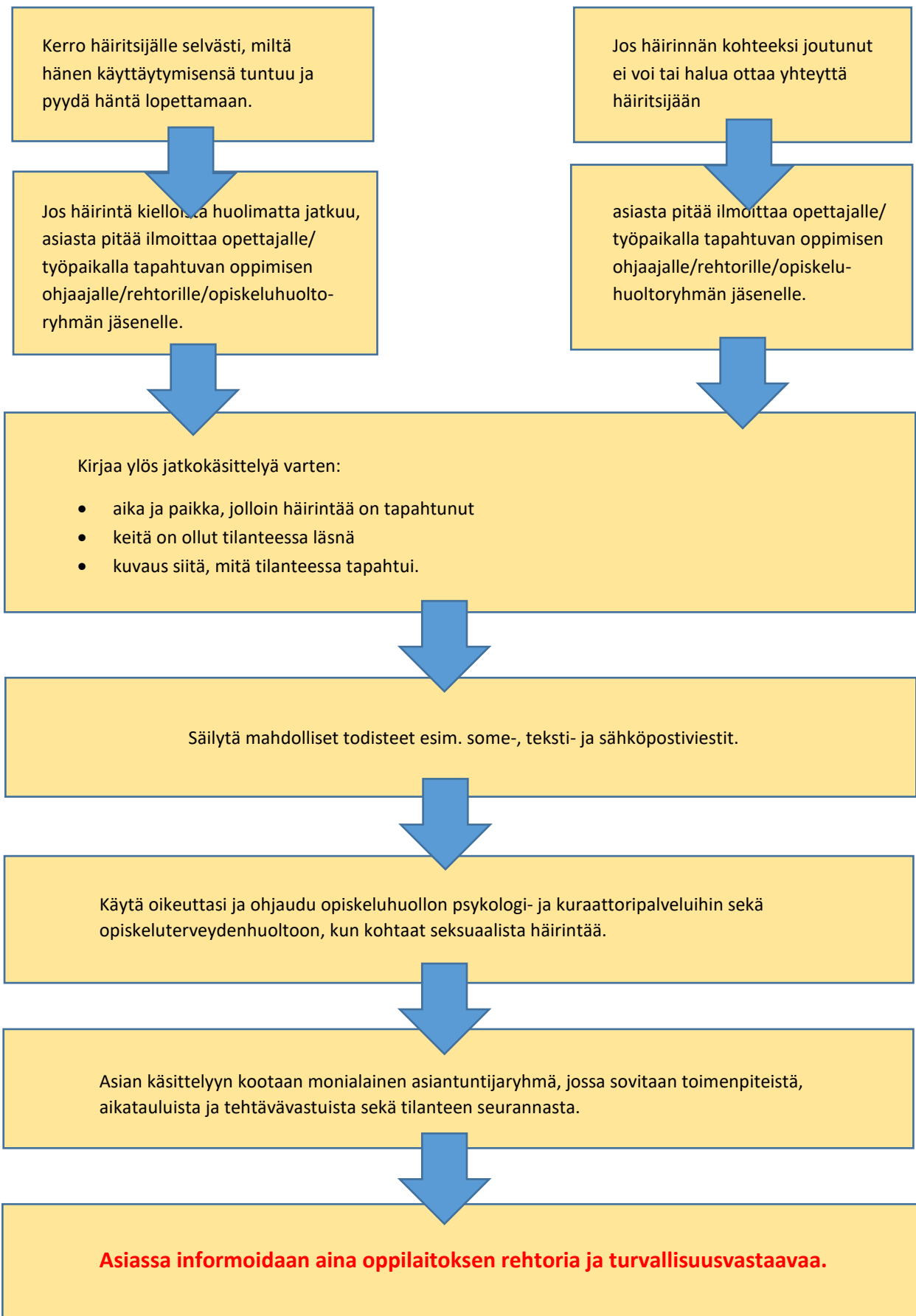
Huoltajalla on keskeinen rooli nuorten hyvän kasvun ja kehityksen turvaamisessa koulupäivän ulkopuolella:

- keskustele kotona nuoren kanssa hänen kaverisuhteistaan koulussa, vapaa- aikana ja netissä, koska merkittävä osa heihin kohdistuvasta seksuaalisesta häirinnästä tapahtuu vapaa-ajalla
- opetelkaa yhdessä nuoren kanssa mediataitoja
- seuraa sosiaalisen median ympäristöjä, joissa nuori vierailee ja keskustelkaa yhdessä verkossa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä
- rajoita tarvittaessa netin käyttöä
- mikäli nuoreen on kohdistunut oppilaitoksessa seksuaalista häirintää, huoltajan tulee olla yhteydessä opettajaan tai rehtoriin, jotta oppilaitos voi puuttua asiaan ja suojata opiskelijoita heidän turvallisuuttaan uhkaavilta tekijöiltä
- jos alaikäinen opiskelija itse syyllistyy seksuaaliseen häirintään oppilaitoksessa, tulee asiasta olla yhteydessä alaikäisen huoltajaan
- mikäli asia johtaa puuttumis- tai kurinpitokeinoihin, noudatetaan asianosaisten kuulemisessa ja huoltajille tiedottamisessa lainsäädännön edellyttämiä menettelytapoja
- opiskelijoilla on oikeus opiskeluhoollon palveluihin määräajassa ja palvelut tarjoavat ohjausta myös alaikäisen opiskelijan huoltajille ongelmatilanteissa.

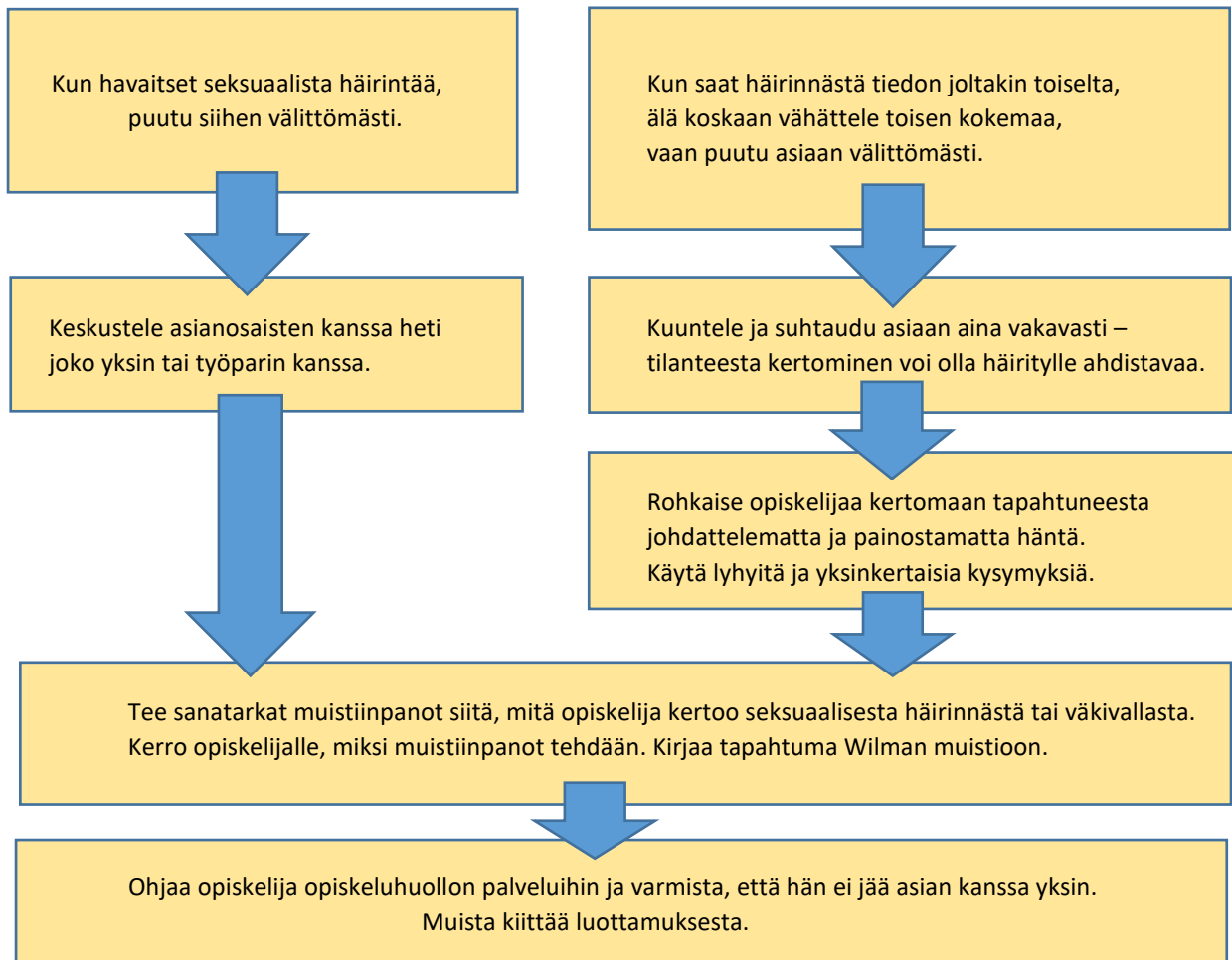
5 TOIMINTAOHJEET JA SEURANTA

Loukkaavaa tai epämiellyttävää käyttäytymistä ei tarvitse kenenkään sietää, eikä seksuaalisen tai sukupuolisen häirinnän kohteeksi joutuvan pitää alkaa etsiä syytä itsestään. Seksuaaliseen häirintään pitää puuttua ja siihen voidaan vaikuttaa yhteisillä toimintaohjeilla. Tärkeää on, että häirinnän kokemuksesta pystyy kertomaan jollekin oppilaitoksen työntekijälle tai opiskeluhoollonhenkilöstön jäsenelle. Tästä henkilöstä tulee opiskelijalle ns. ”luottohenkilö” koko prosessin käsittelyn ajalle. Henkilön tehtävänä on auttaa opiskelijaa toimimaan toimintaohjeen mukaan sekä huolehtia siitä, että asian käsittelyyn kootaan monialainen asiantuntijaryhmä. Henkilö vastaa myös siitä, että tilanteesta menee aina tieto rehtorille ja turvallisuusvastaavalle. Tulee muistaa, että jokaisella oppilaitosyhteisöön kuuluvalla jäsenellä on vastuu ilmoittaa jollekin oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvalla havaitsemastaan seksuaalisesta häirinnästä.

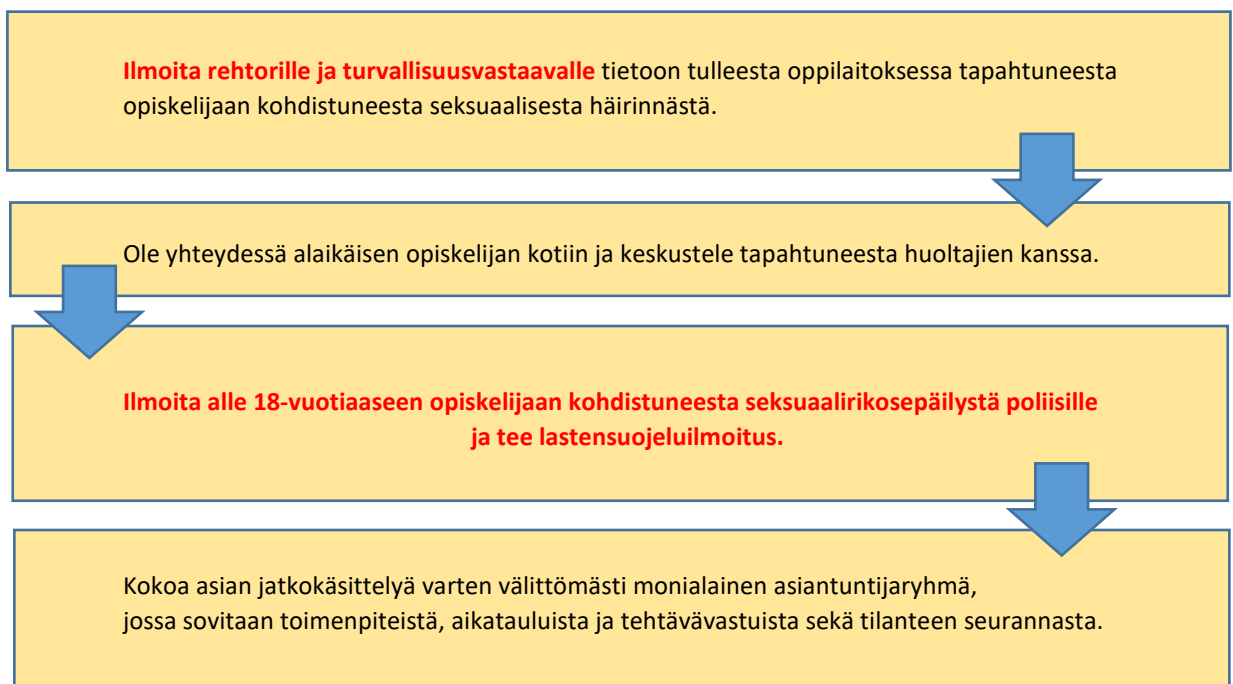
Ohje opiskelijalle häirinnän lopettamiseksi:

Ohje opettajalle häirinnän lopettamiseksi:

JATKOTOIMET:

6 YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA VIRANOMAISTEN KANSSA

Oppilaitokselle tietoon tulleesta seksuaalisesta häirinnästä ilmoitetaan aina alaikäisten opiskelijoiden huoltajille. Huoltajat kutsutaan mukaan asian käsittelyyn oppilaitoksessa. Asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, jossa tapauskohtaisesti arvioidaan tukitoimia, tilanteen seurantaan sekä seuraamuksia. Huoltajilla on mahdollisuus saada ohjausta opiskeluhoitohenkilöstöltä asian käsittelyyn. Alaikäisten kohdalla arvioidaan aina lastensuojeluilmoituksen tekemisen tarvetta.

Jos henkilön todetaan syyllistyneen häirintään, häneen voidaan kohdistaa seuraamuksia. Häirinnän asteesta ja toistumisesta riippuen voi häiritsijälle antaa suullisen/kirjallisen huomautuksen tai kirjallisen varoituksen tai erottaa määräaikaista oppilaitoksesta enintään 1 vuodeksi.

Rikoslaisa on kriminalisoitu fyysinen seksuaalinen ahdistelu.

Häiritsijä itse saattaa myös joutua rikoslain ja vahingonkorvauslain mukaiseen vastuuseen teoistaan. Jos häirintä sisältää fyysisen koskemattomuuden tahallisen loukkauksen, asiassa voidaan soveltaa rikoslain pahoinpitely- tai seksuaalirikoksia koskevia säännöksiä. Seksuaalirikosepäilyissä ollaan aina yhteydessä poliisiin. Työpaikalla tapahtuvan osaamisen hankkimisen yhteydessä häirintä työelämässä voi täyttää myös työsyRJintärikoksen tunnusmerkit tai olla työturvallisuuslain vastaista. Oppilaitoksesta ohjaava opettaja on tiedon saatuaan seksuaalisesta häirinnästä yhteydessä työpaikan esimieheen asian käsittelemiseksi.

7 TIEDOTTAMINEN JA PEREHDYTTÄMINEN

Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisy ja siihen puuttumisen suunnitelma käydään läpi vuosittain uusien aloittavien opiskelijoiden kanssa. Heille kerrotaan myös mistä suunnitelma löytyy Wilmasta. Suunnitelman läpikäymisessä luokanvalvojien työpareina voi olla opiskeluhoiton henkilöstöä tai muita koulun ulkopuolisia asiantuntijoita.

8 SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN, SEURANTA JA ARVIOINTI

Ingmanedu, Kulttuurialan ammattiopistossa päivitetään suunnitelmaa tarvittaessa vuosittain yhdessä henkilöstön ja opiskeluhoitohenkilöstön kanssa. Lisäksi opiskelijoilla sekä heidän huoltajillaan on mahdollisuus osallistua suunnitelman päivittämiseen ja kehittämiseen. Suunnitelman toimivuutta arvioidaan yhdessä opetushenkilöstön ja opiskeluhoiton toimijoiden kanssa. Lisäksi häirinnän esiintyvyyttä seurataan vuosittain tasa-arvokyselyllä.

LÄHTEET

Pamela Granskog, Sanna Haanpää, Jouni Järvinen, Matti Lahtinen, Kristiina Laitinen, Sari Turunen-Zwinger: Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa. 2018. Oppaat ja käsikirjat 2018:4a. Opetushallitus.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986).

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017)

Rikoslaki (39/1889)

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Lastensuojelulaki (417/2007)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

Työturvallisuuslaki (738/2002)

Opetusalan eettisen neuvottelukunnan kannanotto Millainen fyysinen vuorovaikutus on sopivaa kouluympäristössä? 2.9.2015.